

Aanschaf van e-books in consortiumverband

Kaat Van Wonterghem, VOWB

Kaat Van Wonterghem (KVV) begon haar presentatie vanuit een definitie van het begrip "e-book". Belangrijke elementen hiervan zijn: content, format en, heel pragmatisch, de nood aan "leestoestellen". Ze benadrukte ook de eigenheid van het e-book want nog al te vaak wordt het concept van het papieren boek te eenzijdig omgezet naar dat van het e-book.

Het grote voordeel van het e-book is de gebruiksvriendelijkheid: permanent beschikbaar, vlot doorzoekbaar en makkelijk weer te vinden. Bovendien bieden ze mogelijkheden naar bijv. slechtzienden. Het grote nadeel is de noodzakelijke technologische ondersteuning van het e-book.

Bij de vergelijking van e-journals met e-books valt een vrij identieke opdeling op: e-journals hebben artikels, e-books hoofdstukken en paragrafen. Daarnaast zijn er de verschillenpunten. Multimedia komen in e-journals eerder beperkt voor, maar in e-books zijn ze sterk ingeburgerd. E-books spreken een ruimer veld aan: ook de humane en sociale wetenschappen behoren tot het veld. E-journals zijn vandaag de dag al sterk ingeburgerd vanuit de huidige portalsites; voor e-books zijn deze platformen nog in ontwikkeling. Deze ontwikkeling blijkt wel belemmerd te worden door het huidige belastingstarief van 21%. En dit terwijl het papieren boek een btw van 6% kent.

De uitgevers zien grote voordelen in het e-book: de handling cost is veel lager dan bij de papieren tegenhanger en updates worden vlot realiseerbaar. De klanten daarentegen zien een aantal nadelen: het aantal gelijktijdige gebruikers is vaak zeer beperkt en het aanbod gebeurt meestal via aangeboden pakketten. Omdat deze pakketten zo divers zijn, is vergelijking moeilijk. De samenstelling is meestal vakspecifiek, thematisch zoals Human Social Sciences of op jaarbasis, zoals bijv. Springer. Heel vaak is een "persoonlijke" keuze niet mogelijk: take it or leave it. Het ontsluitingsportaal is niet onbelangrijk, want op financieel vlak is dit vaak een meerkost. Soms is er de mogelijkheid om de informatie te integreren in de eigen website. Er zijn grosso modo twee manieren van aanschaf: enerzijds aankoop, anderzijds abonnement. Dit laatste is vooral bekend van de e-journals.

Op vlak van auteursrecht kan het e-book zich inspireren op modellen uit de wereld van de muziek, video's en magazines. Hoe dan ook is dit onderwerp nog in ontwikkeling.

Bij aanschaf spelen elementen als schaalvergroting en expertisebundeling een belangrijke rol. De dreiging van een eenzijdig monopolie zowel qua content als platform is niet ondenkbeeldig. Ook de gebruiker mag niet uit het oog verloren worden: moet het e-bookgebruik nog gestimuleerd worden? En hoe evolueert het leesgedrag onder invloed van de nieuwe media?

Conclusie: het e-book biedt duidelijk een meerwaarde, maar dit betekent niet dat het aanbod kritiekloos aangenomen moet worden. Dit laatste geldt ook op inhoudelijk vlak: de tijd is rijp om het concept boek opnieuw te herdenken.

Deze lezing werd bijgewoond door ongeveer 70 deelnemers.

Verslaggever: Johan Eckeloo, EHB Conservatorium Brussel